

עד:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) וְעַיִן מוֹסֵר שָׁמַח בְּמַתַּן.
ד"ה ט"ל (ב) וְכִי תִּשְׁמַח:
ע"ש מנלה כג: ע"ש.
(ג) וְזֶלְזָל וְחָמַד עַל מַתְּנֵי עַד:
דפ"ו ה"ס ע"ז מ"ז ע"ה
הרשב"א ה"א ק"י א"ח
במילה כג: וְכִי תִּשְׁמַח
פירש"י ד"ה ל"ג
במרג"ל (ד) וְלִפְנֵי ט"ו:
(ה) כ"פ: א"ה (ו) כ"פ:
ש"ע ש"מ (ז) וְכִי נָתַן
הערוך ש"ס א"ל לפ"ט א"ה
וכל ה"פ (ח) וְזֶלְזָל
(ט) ע"ש ה"פ (י) וְעַיִן מוֹסֵר
מנלה טו: ד"ה כ"ס:

תורה אור השלם

1. ולא תחלוף את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי מקדשכם:
2. וזכרו מתוך הקדש האות ואכלה אתם כרבעו בכיבוד טו כ"א לזכר הזה יסלח יי לעבדך בבוא ארצו בית רמון להשתחוות שמה והוא נשגב על ידי והשתחוית בית רמון בהשתחוית בית דבך וזוהי מלכות ב ה יי ויאמר לו לך לשלום ויך מאתר בברת ארץ: מלכות ב ה יי

לעני רש"י

ל"ד אפרטימנט. השי"ן
ה"ס וסלה כבלה:
שי"ס:

מוסף רש"י

מה להלן עשרה. ע"ה
אין פחותה מעשרה. שאלת
ע"ד מתי נעשה הרעה זאת
ילאו יהושע וכלל ונתייח:
כ"ג
הר"ד ע"ד בן סורר
ומוצה

אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא. לכאורה משמע דמנעליהס משוין משל עכו"ם כדאמר נמי בפרק הכונס (ד"ק נט: וס) גבי אלעזר ועירא דהוה סוים מסאני אוכמי וקאמר שהיה מתאכל על ירושלים וכן משמע במסכת גבלא דגדה ומסאי מסאני אוכמי ולא רמי חוטי וקשה דבסוף פ"ק דביצה (דף טו.) תנן אין משלחין מנעל לבן ב"י וט' מפני שצריך ביטא הגיד להשמירו ומפרש ר"ת דנערה המאוסה המנעל היו משונות משל עכו"ם דשל עכו"ם שמורות ושל ישראל לבנות ומסאני אוכמי דככל דוכמי היינו לרעות שמורות אבל המנעל ודאי היה שמור:

והא אסתר פרהסיא הוא. הימיה דה"ל לאקשוי עריות הואי דדולא נערה המאוסה לכולי עלמא יהרג ואל יעבור וכמו כן קשה בריש סנהדרין (דף נ: וס) דאמר דאיכא לנעוה דמסרו נפשייהו ופריך ולדירוה ליה דלוגט שרי ומאי קושא הא שפיר עבדן לקימה ביהדותא דלא שייך לעריות ומירין ר"ת דאין חייבין מיתה על נעילת עובד כוכבים משום דמתנחא אפקריה לזרעיה דעובד כוכבים כדאמרין בפ' נושאין על האנוסה (נבמות נח.) דכתיב וחרמת סוקים ורמתם ומתוך כך היה רוצה ר"ת להמיר נח ישראל שהמירה ונא עליה עובד כוכבים וטוב נתייגר עמה לקימה ביהדותא דלא שייך למימר אחד לנעול כביאת עובד כוכבים דהיא כביאת בהמה והקשה הר"ר יצחק ב"ר מרדכי דע"כ כביאת עכו"ם נאקרה לנעול כדאמרינן התם דאיכא פירושת בפ' האשה שנתארמלה (בבב"ב טו: וס) גבי האשה שנתעשה בדי עכו"ם על ידי נפשות אסורה לנעולה ואמרין נמי כדמילא (דף טו.) כהש"ר אבדתי מביית אבא כן אבדתי ממך אלמא לגבי נעולה לא חשיב ביאת עובד כוכבים כביאת בהמה וגם לכהונה נפקלת כביאתו אע"פ שכביאת בהמה אינה נפקלת דאין ונות לבהמה כדאמרין בפ' הכה על יבמתו (יבמות דף טו.) דרועיה דעובד כוכבים הוא דאפקריה רחמנא לענין חיים אבל ביאת דעובד כוכבים לא אפקריה וכיון דנאקרה לנעול אסורה לנעול מוטעמא ונעממא ואמרין נמי בסוטה בפרק ארובה (ד' טו: וס) דכתיב מקיף עד ידו ופוסל בתרומה ופריך פשיטא ונאקרה והיא נעממא אמר רחמנא לא לנעול אחד למתומה (י) ומשני מהו דתימא לא אמר ונאקרה והיא נעממא הני מילי היכא דבהך ביאה אסירה ליה לאפוקי עכו"ם דכלאו הכי אסירה ליה קמ"ל אלמא אפילו גבי עובד כוכבים שייך ונעממא לאסור לנעול והוא הדין לנעול הכא והא אסתר עריות הואי דקיס ליה דמהני טעמא דקרקע עולם לענין דלא מייחייב למסור עמיה עולם משום עריות דהא מרואה ילפינן ורואה גופיה כ' מייחייב למסור עמיה עולם קודם שיהרג בידים אבל היכא דלא עבד מעשה כגון שמעלין אמו על התיקון ומתמקד במתנות שאין חייב למסור עמיה דמאי אמר אדרבה מאי חויה דדמא דחצבאי סומקי טפי דילמא דמא דידי סומק טפי כיון דלא עבד מעשה והא דקאמר אף נערה המאוסה מהרג ואל תעבור יהרג גרסינן ואנועל קאי דעביד מעשה אבל הנערה עלמה שהיא קרקע עולם אין חייבת למסור עמיה ואי גרם מהרג יש לפרש דמהרג הנערה קודם שמתעשה מעשה שהביא עליה את הערוה אבל לענין חלול השם משום פרהסיא לא כ"ד דמהני טעמא דקרקע עולם וכן נמי יש לפרש כההיא דריש פרק הבא על יבמתו (יבמות ד' נ: וס) דאמר רבא אין אונס לערוה שאין קישוי אלא לדעת דאם אומר לו שיהרגהו או יייח שיביאוהו על הערוה ויודע שאם יביאוהו אי אפשר שלא יתקשה לא מצינו למימר דלא עבד מעשה שהקישוי חשיב מעשה ואם היה כבר מקושה ועומד והעכו"ם הביאוהו על הערוה התם ודאי יש אונס ואין לו למסור עמיה והא דפריך פרק מלוה (ס' ד' קג.) וס) גבי יעל והא קא מתהניא מעבירה ומשני טובתן של רשעים רעה היא אלא לדיקים דכשבה נפש על מרץ ההיל בה וזהמא לא נעו למימר דמהאי טעמא היה לה למסור עמיה אע"פ שהיא קרקע עולם משום דלמא חשיבא כמעשה כדריש בפרק המניח (ד"ק ד' נב.) ונכרתו הנפשות העושות דל"כ בשמעמין נמי ה"ל לאקשוי גבי אסתר ועוד דנראין הדברים שלא היתה אנוסה שהרי בורה היה ולא הוה רשאי לאנסה ואדרבה היה לרצון שמתענינה מן הירודים כמו שמוכח הענין והיא שידלנו בדבריה עד שכא עליה להתיש כמו והתם פריך על מה שהכתוב משבח בנחל סניך שרה רבקה רחל ואלה דאמרין בפ' מי שאמר ואני נזיר (ד' נ: וס) גדולה עזירה לשמה ממאה שלא לשמה נעלה נהנות מעליהן וחסדי לה שלא לשמה משום דנתינו מן המאה ולא היו לשמה כל כך ומש"ה פריך דיעל נמי מיתהניא והשאל נחיה שהכתוב משבחא דאם היתה אנוסה במה הכתוב משבחא וה"ת כשנתרצית אסתר לאחשורוש שאמרה כאשר אבדתי אבדתי למה לא גירסה מרדכי מחילה כדי שיהא מותרת לחזור לו דמחיר גרושאו לא אסירה בזוית בלא ידעוין דמתן בפ' דסוטה (ד' יח:) ה"ל מרדכי שאין מתנה עמה לא על קודם שמתארס ולא על אחר שמתארס שסתמי לאחר ותטמאי שאם סתמי ותטמאי ואח"כ יקורנה זה הכלל כל שמיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה וי"ל דלא היה רוצה לגרסה שהיה ירא פן יודע למלך:) **בן סורר** אספסתא ושדי יחיותא כ"ו. ההוא עובדא דשלהי יבמות (ד' נ: וס) דאמר ליה עכו"ם לישראל קטיל אספסתא ואי לא קטילנא לך דקטילנא לפלגיה בר ישראל דאמרי ליה בשל לי קדימה שבחא ולא בשל וקטילתיה שמה לא היה צריך כהנאה דמן הדין לא היה לו למסור עמיה נמקום הגאח עממן של עכו"ם: **בן נח** מצווה על קידוש השם. וא"ת והא ותי בהם בישראל כתיב ואפילו עמנו בנינו לא ירא דכתיב ותי בהם ויש לומר דדילמא לא יאמרו ע"ה ותי בהם אלא כי היכי דלא ילך ע"ה מרת מרואה ועברה המאוסה דאפילו לנינועא יהרג ואל יעבור לכו"ע

אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא וכמה פרהסיא אמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן אין פרהסיא פחותה מעשרה בני אדם פשיטא ישראלים בעיני דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל בעי רבי ירמיה תשעה ישראל ונכרי אחד מהו רבי שמע דתני ר' רב ינאי אחוה דרבי חייה בר אבא אבא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל וכתיב התם והברלו מתוך העדה הואת ומה להלן עשרה וכולהו ישראל אף כאן "עשרה וכולהו ישראל והא אסתר פרהסיא הואי אמר אבוי "אסתר קרקע עולם היתה רבא אמר: הנאת עצמן שאני דאי לא תימא הכי הני קוואקי ודימוניקי היכי ויבינו להו אלא הנאת עצמן ושני הכא נמי הנאת עצמן שאני ואודא רבא לטעמיה דאמר רבא עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול אספסתא בשבתא ושדי לחיותא ואי לא קטילנא לך ליקטיל ולא לקטיליה שדי לנהרא ליקטיליה ולא ליקטיל מ"ט לעבורי מילתא קא בעי בעו מיניה מר' אמי בן נח מצווה על קרושת השם או יאין מצווה על קרושת השם אמר אבוי ת"ש "שבע מצות נצטוו בני נח ואם איתא תמני הויין א"ל רבא אינהו וכל אבויריהו מאי הוי עלה אמר רב אדא בר אהבה אמרי כי רב כתיב "לדבר הזה יסלח ה' לעבדך בבא אדני בית רמון להשתחוות שמה והוא נשען על ידי והשתחוית וכתיב "ויאמר לו לך לשלום ואם

ואם